

על: נוסח שויוני לכתובה מסרתית אשר בה כלולה "סעיף ליברמן"

בליל א' לשבת פרשת קרח בתחלת י"ב לחדש תמוז בשנת ה'שתע"ו כבודו החזן הקדוש איתן חיים גולדברג זי"ע נז"י שאל בי מהו נוסח כתובה מסרתית בה כלול גם "סעיף ליברמן" בו מוסכם שכח בית דינו של כנסת הרבנים בבית המדרש לרבנים באמריקה לבטל קידושי ונישואי זוג בו נפש אחת מונעת גירושין דאתבעי וגם הפעלת כתובה זו על ידי הכלה. כפי פסק דינו של מוה"ר איתן טוקר זי"ע ראש ישיבת הדר בעיר ניו יורק במדינת ניו יורק דדרך א' לטקס קידושין שויוניים על פי הלכה היא דקידושין אלה זקוקים לכתובה מופעלת על ידי החתן דרך התהוות הבת לאשתו כמאן דשכיח בעלמא ולכתובה מופעלת על ידי הכלה בקניית בעלה דרך התהוות הבר לבעלה ואחרינא האי נדיר בזמן הזה וכן יהי רצון שלא ימשך כך. באמת כל כך נדיר נוסח כתובה זו שלסוף חפשי לא מצאתי שום שמץ לקיימות נוסח זה, והריני הר' יונה גילון לבית אסתר איטע והר' רפאל פרץ רנק משיב להלן גם בהעתקת נוסח כתובה מסרתית כללית בה כלול "סעיף ליברמן" ולאחריו הקבלת או המצאת נוסח כתובה שוה בה אשה קונה את בעלה דרך כל דרכי כנוהגין מבין גוברי ישראל. על מנת שאין תקדים עתיק לפני עיניי בו נקנים גברים יהודים בקדושין ושכרם תלויים בשקיל גברי מקביל כבתולות, הפניתי כאן למנח "בר נעורים" והגדרתו אינו מדויק אלא על ידי קוראיו ומפרשיו מפני שהגדרת "בתולות" אף אית לה מחלקת. ותו, בדין "מבי אבוב" (כשאב הכלה קיים) או "מבי נשא" (כשנפטר אביה), הוספתי בחירת "מבי רבויה" לכלה ו"מבי רבויה" לחתן שמא באו מבית ללא אב או לא ידועה קיימותו. בסוף תשובה זו, נמצאת טבלה עם שני נוסחאות הכתובה, וצ"ל דגרסת הכתובה "המסרתית" היא הגרסה אשר מכונה "Conservative Ketubah Text (with Lieberman Clause; with or without English)" ונמצאת באתר אינטרנט זה: <http://ketubahworks.com/ketubah-texts>.

כסוף תשובה זו הכללתי הסבר לפערים במ מופיעים מספרים ללא מילים והסברתי מה שייד לפערים דלהלן.

וביום ה' לשבת הנ"ל אני חותם את תשובה זו.

***

ובליל כ"א לחדש תמוז חוזר אני להודות למביאה ולנמק הערה חשובה אשר הביא החאח"ג הנ"ל לפני דלישנא פתגמה בקניית הכלה את החתן מותר לאשתנויי. כתבתי להלן את הגירסה "הוי לי לבעל", אך החאח"ג אמר בשם מורו הרהקא"ט הנ"ל דאפשר בהאי דוכתא למימר חד מתמן מימרות הנכתבות להלן ודייקא לא לומר "הוי לי לבעל" כדי לברר לקהל ולעדיו דלית באירוע זה ענין חליפין לגמרי על מנת לשון לא מקביל למימרא "הוי לי לאנתו" ולשונות אלה מבוססים בשלחן הערוך כש"ש החאח"ג באיגרת דיגיטלית אשר נשלחה אליי ביום ט"ו לחדש תמוז: (א) הרי אתה מאורס לי (ב) הרי אתה אישי (ג) היה לי לאיש (ד) התארס לי (ה) הרי אתה זקוקי (ו) הזדקק לי (ז) הרי אתה קנוי לי (ח) הרי אתה ברשות. ובכל זאת חשיב לאוספא דלפע"ד יותר משובח וכהוגן לכתוב כאן מילים מלשון ארמי שמתרגמים את כל מה שתאמר הכלה לחתנה מתחת לחפתם ויפה לה (כמו שיפה לו) לומר מילות הקניין בלשון עברי כח' המימרות לעיל. כפי זאת, לפע"ד יפה לנפש הסופרת את כתובת הכלה לכתוב אותן המילים אשר יסדתי להלן, ויפה לכלה לומר בקול רם א' מח' המימרות לעיל. ועוד הזהרה: מיום ראש השנה לשנת ה'ת"ת עד ערב ראש השנה לשנת ה'תת"ק, במקום "ושבע מאות" יכתב "ושמונה מאות." לאחר שנת ה'תת"א אני מאמין דנוסח כתובה שויונית" יותר יפה תכתב.

על: נוסח שויוני לכתובה מסרתית אשר בה כלולה "סעיף ליברמן"

On Sunday night of Parashat Korah, at the beginning of the 12th of Tammuz 5776 (July 11, 2016), Cantor Ethan Goldberg asked for a proper *nosah* (נִסָּח, "wording") of a traditional *ketubbah* (כְּתוּבָה, a "writ" testifying the enactment of a Jewish marriage) including both the "Lieberman clause" (wherein it is agreed upon that the force of the Rabbinical Assembly's and the Jewish Theological Seminary's Joint Bet Din is sufficient for the nullification of the engagement and marriage of a couple wherein one partner is preventing the other from undergoing desired divorce proceedings) and reference to the enactment of marriage by the wife's purchasing of the husband (whereas Jewish marriage is recognized in Mishnaic times as a man's purchasing of a woman). In accordance with Rabbi Ethan Tucker—who is the Rosh Yeshivah (רֹאשׁ יְשִׁיבָה, "the head of the yeshivah [the institution of 'sitting' for study of traditional Jewish texts]") of Yeshivat Hadar in New York, NY—who has ruled that one mode of egalitarian Jewish marriages that follow *Halakhah* (הִלְכָּה, the "walking" through life along and on the path of Jewish law) would require both a *ketubbah* that declares a husband's purchasing of a wife (which has been common Jewish practice for over a dozen centuries) and a *ketubbah* declaring a wife's purchasing of a husband (which is more "unheard of"). The latter is so rarely written that I found no trace of such a text's existence in the results yielded in my Google searching.

For the convenience of all searching for two such parallel texts, I am transcribing below both texts below.

Though no ancient precedent exists for the *ketubbah* declaring a wife's purchasing her husband and referencing a groom-price that is something of a male equivalent to declaring the *betulot* (בְּתוּלוֹת, "maidenhood"—variably understood to reference "virginity," "female youthfulness," or some combination of these two traits), I placed into the *ketubbah* enacted by the woman's purchasing a husband reference to *bar ne'urim* (בַּר נְעוּרִים, a "child of youth"—an intentionally ambiguous classification). Also, in the case of masculinizing the phrase *mibbey avu'ah* (מִבֵּי אָבוּהָ, "from the house of her father"—inscribed in a *ketubbah* when the father of a bride [or, in our case, the father of a groom] is still alive) or *mibbey nasha* (מִבֵּי נָשָׂא, "from the house of the father-in-law") (if the father has passed), I have included the option of "the home of her being raised" (for a bride) or "the home of his being raised" (for a groom), for either partner may have no father or have a father whose state of being alive or deceased is unknown. At the end of this responsum, I have included a side-by-side view of the two *ketubbah* texts. As many traditions exist for what constitutes a "traditional" text, it must be noted that, in the case of this particular

על: נוסח שויוני לכתובה מסרתית אשר בה כלולה "סעיף ליברמן"

responsum, I have followed the text titled "Conservative Ketubah Text (with Lieberman Clause; with or without English)" accessed online at <http://ketubahworks.com/ketubah-texts/>.

In the texts below, I have inserted several blank spaces underlined with a number over the underline. A guide to what to do with each enumerated blank space also appears below.

Rabbi Jonah Gabriel Rank

Thursday | 15 Tammuz 5776 / July 21, 2016

- - -

Upon the night of the 21st of Tammuz 5776 (Tuesday July 26, 2016), I find myself returning to this responsum in order to thank Cantor Goldberg for his noting very importantly that the language of the *ketubbah* that focuses on the wife's enacting the marriage through the purchase of her husband may in fact be subject to significant variation. I have written below still: *hevi li leva'al* (הָיוּ לִי לְבַעַל, the utterance of the bride as "Be to me as my husband"). However, Cantor Goldberg has stated in the name of his teacher, Rabbi Tucker, that it is possible in this place to state instead any one of the following eight locutions—for, some might argue that stating *hevi li leva'al* may come across to the witnesses as being so similar to the statement of the husband to the wife that the witnesses might think they have witnessed *halifin* (חֲלִיפִין) a ceremony of merely "exchanging" one person for another), whereas the intention of these two *ketubbot* is to clarify that two purchases neither of which would nullify the other has occurred. These eight potential substitutes may be understood to be less parallel to the husband's statement of *hevi li le'intu* (הָיוּ לִי לְאִנְתּוֹ, "Be to me as my wife"), and this language is, as Cantor Goldberg stated in his e-mail to me, that the following eight expressions are based on the Shulhan Arukh: (A) *harey attah me'oras li* (הָרִי אֶתָּה מְאוֹרָס לִי, "Behold, you are engaged to me"); (B) *harey attah ishi* (הָרִי אֶתָּה אִישִׁי, "Behold, you are my man;") (C) *heyeh li le'ish* (הָיֵה לִי לְאִישׁ, "Be to me as a man"); (D) *hit'ares li* (הִתְאַרַס לִי, "Be engaged to me"); (E) *harey attah zekuki* (הָרִי אֶתָּה זְקוּקִי, "Behold, you are my dependent"); (F) *hizdakkek li* (הִזְדַּקַּק לִי, "Become dependent upon me"); (G) *harey attah kanuy li* (הָרִי אֶתָּה קְנוּי לִי, "Behold, you are acquired by me"); (H) *harey attah birshuti* (הָרִי אֶתָּה בְּרִשְׁוֹתִי, "Behold, you are within my domain"). Despite all of this, it is important that my own opinion is that it is more fitting here to use Aramaic (rather than the Hebrew phrasing in the eight options above) to translate in the *ketubbah* that which the bride says to her groom beneath the *huppah* (הַפָּה, the wedding "canopy"), just as it is appropriate for her (just as it is appropriate

על: נוסח שויוני לכתובה מסרתית אשר בה כלולה "סעיף ליברמן"

for him) to utter the words enacting the acquisition in Hebrew itself, which is the language in which the eight utterances above appear. In accordance with this, it is appropriate for the scribe of the *ketubbah* that explicates the bride's purchasing the husband to write the exact text that I wrote below, yet it is still acceptable for the bride to state orally any of the above eight utterances.

And one final note: For any wedding that takes place between September 19, 2039 (which is the beginning of the Jewish calendrical year of 5800) and September 24, 2139 (which is the beginning of the Jewish calendrical year of 5900), in place of the phrase *ushva me'ot* (ושבע מאות, "and seven hundred"), the scribe should write *ushmoneh me'ot* (ושמונה מאות, "and eight hundred"). It is my belief that, by the year 5900, a different egalitarian method of Jewish marriage will have been agreed to be fitting in with Jewish legal requirements such that no *ketubbah* in this document will be exactly usable by then.

- - -

I return yet again on Monday night of the week during which we read Parashat Devarim, on the 5th night of the month of *Menaḥem* Av in the year 5776—for questions have been raised regarding the source of the teaching in the name of Rabbi Ethan Tucker. In my first publishing of this responsum, I made an egregious error and implied that Rabbi Tucker ruled that an egalitarian *ketubbah* requires that two acts of *kinyan* ("acquiring" of another spouse) take place (with the husband purchasing the wife, and the wife purchasing the husband); however, this implication is false and faulty. Rather, it is more correct to note that Rabbi Tucker, in his communications with Cantor Shoshi Rosenbaum and Cantor Ethan Goldberg (whom she intends to marry), articulated that there are a few proper methods within the bounds of *halakhah* that enable the enactment of egalitarian Jewish marriage, and one such method includes two acts of *kinyan*. And, I have in fact seen excerpts of Rabbi Tucker's e-mail exchange with the two Cantors, and I happily verify that their approach to their egalitarian Jewish marriage meets the standards of Rabbi Tucker.

One additional note: Rabbi Tucker, as I have now learned, wrote in this message that it is not clear that a *kinyan* whereby a woman acquires a husband needs to include the phrase *kedat mosheh veyisra'el* (כְּדַת מֹשֶׁה וַיִּשְׂרָאֵל, "in accordance with the law of Mosheh and Yisra'el"), and, though it was unclear to him whether including this phrase was worth including, he also did not forbid it.

על: נוסח שזיוני לכתובה מסרתית אשר בה כלולה "סעיף ליברמן"

A Ketubah Whereby a Man Acquires His Wife | כתובה בה איש קונה את אשתו

ב (1) בשבת ב (2) לחדש (3) שנת חמשת אלפים ושבע מאות (4) לבריאת עולם למנין שאנו מונין כאן ב (5) איך החתן (6) בר (7) אמר לה להדא (8) (9) בת (10) הואי לי לאנתו כדת משה וישראל ואנא אפלא ואוקיר ואיזון ואפרנס יתיכי ליכי כהלכות גוברין יהודאין דפלחין ומוקרין וזנין ומפרנסין לנשיהון בקושטא ויהיבנא ליכי ( ) (11) ומזוניכי וכסותיכי וספוקיכי ומיעל לותיכי כאורח כל ארעא וצביאת מרת (9) דא והות ליה לאנתו ודין נדוניא דהנעלת ליה מבי (12) בין בכסף בין בדהב בין בתכשיטין במאני דלבושא בשימושי דירה ובשימושי דערסא הכל קבל עליו (7) חתן דנן (13) זקוקים כסף צרוף וצבי (7) חתן דנן והוסיף לה מן דייליה עוד (14) זקוקים כסף צרוף אחרים כנגדן סך הכל (15) זקוקים כסף צרוף וכך אמר (7) חתן דנן אחריות שטר כתובתא דא נדוניא דין ותוספתא דא קבלית עלי ועל ירתי בתראי להתפרע מן כל שפר ארג נכסין וקנינין דאית לי תחות כל שמיא דקנאי ודעתיד אנא למקנא נכסין דאית להון אחריות ודלית להון אחריות כלהון יהון אחראין וערבאין לפרוע מנהון שטר כתובתא דא נדוניא דין ותוספתא דא מנאי ואפילו מן גלימא דעל כתפאי בחיי ובמותי מן יומא דנן ולעלם ואחריות וחומר שטר כתובתא דא נדוניא דין ותוספתא דא קבל עליו (6) חתן דנן כחומר כל שטרי כתובות ותוספתות דנהגין בבנות ישראל העשויין כתקון חכמינו זכרונם לברכה וצביאו מר (6) בר (7) חתן דנן ומרת (9) בת (10) דא למשבק דין לדא ודא לדין למנהג כל יומי חייהון באורחא דאורייתא כהלכות גוברין יהודאין וצביאו ברעות נפשיהון ואסכימו לקבלא על נפשיהון בית דינא דכנישתא דרבנן ודבית מדרשא דרבנן דארעא דקיימא או מאן דאתי מן חילה היך רשו יחידאה לאלפא יתהון למיזל באורחא דאורייתא ולמרחס ולאוקרא דין לדא ודא לדין כל יומי מיגד נישואיהון וקיבלו על נפשיהון כל חד מנהון לארשאה לחבריה לזמנא יתה לבי דינא דאיזכר מן עילא אן יתרמא תגרא ביניהון בדיל דיכול למיחי כל חד דירעי מנהון בדיני דאורייתא כל יומי חייהון וארשיאו לבי דינא דאיזכר למרמא פיצויין על כל חד מנהון אן לא יצבי למיזל קדמוהי בדינא או אן לא יצבי לצייתא לפסקא דדיניה דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי וקנינא מן (6) בר (7) חתן דנן למרת (9) בת (10) דא ומן מרת (9) בת (10) דא למר (6) בר (7) חתן דנן על כל מה דכתוב ומפורט לעיל במנא דכשר למקנא ביה והכל שריר וקים

נאום _____ עד
נאום _____ עד

על: נוסח שויוני לכתובה מסרתית אשר בה כלולה "סעיף ליברמן"

A Ketubbah Whereby A Woman Acquires A Husband | כתובה בה אשה קונה את בעלה

ב (1) בשבת ב (2) לחדש (3) שנת חמשת אלפים ושבע מאות (4) לבריאת עולם
למנין שאנו מונין כאן ב (5) איך הכלה (9) בת (10) אמרה לה להאי (16) (6)
בר (7) הוי לי לבעל כדת משה וישראל ואנא אפלח ואוקיר ואיזון ואפרנס יתך לך
כהלכות בנות ישראל דפלחן ומוקרן וזנן ומפרנסן לבעליהון בקושטא ויהיבנא לך (17)
ומזוניך וכסותיך וספוקיך ומיעל לותך כאורח כל ארעא וצבי מר (6) האי והוה לה
לבעלא ודין נדוניא דהנעל לה מבי (18) בין בכסף בין בדהב בין בתכשיטין במאני
דלבושא בשימושי דירה ובשימושי דערסא הכל קבלת עלה (9) כלה הדא (13)
זקוקים כסף צרוף וצביאת (9) כלה הדא והוסיפה לו מן דילה עוד (14) זקוקים כסף
צרוף אחרים כנגדן סך הכל (15) זקוקים כסף צרוף וכך אמרה (9) כלה הדא אחריות
שטר כתובתא דא נדוניא דין ותוספתא דא קבלית עלי ועל ירתי בתראי להתפרע מן כל
שפר ארג נכסין וקנינין דאית לי תחות כל שמיא דקנאי ודעתיד אנא למקנא נכסין דאית
להון אחריות ודלית להון אחריות כלהון יהון אחראין וערבאין לפרוע מנהון שטר כתובתא
דא נדוניא דין ותוספתא דא מנאי ואפילו מן גלימא דעל כתפאי בחיי ובמותי מן יומא דנן
ולעלם ואחריות וחומר שטר כתובתא דא נדוניא דין ותוספתא דא קבלת עלה (9) כלה
הדא כחומר כל שטרי כתובות ותוספתות דנהגין בגוברין יהודאין העשוין כתקון חכמינו
זכרונם לברכה וצביאו מרת (9) בת (10) כלה הדא ומר (6) בר (7) (16)
האי למשבק דא לדין ודין לדא למנהג כל יומי חייהון באורחא דאורייתא כהלכות בנות
ישראל וצביאו ברעות נפשיהון ואסכימו לקבלא על נפשיהון בית דינא דכנישתא דרבנן
ודבית מדרשא דרבנן דארעא דקיימא או מאן דאתי מן חילה היך רשו יחידאה לאלפא
יתהון למיזל באורחא דאורייתא ולמרחס ולאוקרא דא לדין ודין לדא כל יומי מיגד
נישואיהון וקיבלו על נפשיהון כל חד מנהון לארשאה לחבריה לזמנא יתה לבי דינא דאידיכר
מן עילא אן יתרמא תגרא ביניהון בדיל דיכול למיחי כל חד דירעי מנהון בדיני דאורייתא
כל יומי חייהי וארשיאו לבי דינא דאידיכר למרמא פיצויין על כל חד מנהון אן לא יצבי
למיזל קדמוהי בדינא או אן לא יצבי לצייתא לפסקא דדיניה דלא כאסמכתא ודלא כטופסי
דשטרי וקנינא מן (9) בת (10) כלה הדא למר (6) בר (7) האי ומן מר (6)
בר (7) האי למרת (9) בת (10) כלה הדא על כל מה דכתוב ומפורט לעיל במנא

דכשר למקנא ביה והכל שריר וקים

נאום _____ עד

נאום _____ עד

על: נוסח שויוני לכתובה מסרתית אשר בה כלולה "סעיף ליברמן"

הסבר המספרים | A Key to the Numerals

1. מספר היום שבשבוע | (the grammatically feminine number of the day of the week) :
באחד, בשני, בשלישי, ברביעי, בחמישי, בששי
2. מספר היום שבחודש בצורת זכר (וגם, אם שייך, הפניה לראש חודש ביום א' דב' ימי ראש חודש) |
the grammatically masculine number of the day in the month, and, if applicable, a reference to the
:(date being the first day of a two-day Rosh Hodesh
**באחד, בשני ימים, בשלשה ימים, בארבעה ימים, בחמשה ימים, בששה ימים, בשבעה ימים,
בשמונה ימים, בתשעה ימים, בעשרה ימים, באחד עשר יום, בשנים עשר יום, בשלשה עשר יום,
בארבעה עשר יום, בחמשה עשר יום, בששה עשר יום, בשבעה עשר יום, בשמונה עשר יום,
בתשעה עשר יום, בעשרים יום, באחד ועשרים יום, בשנים ועשרים יום, בשלשה ועשרים יום,
בארבעה ועשרים יום, בחמשה ועשרים יום, בששה ועשרים יום, בשבעה ועשרים יום, בשמונה
ועשרים יום, בתשעה ועשרים יום, בשלשים יום _____ (שהוא ראש חדש [שם החודש])**
3. שם החודש | (the name of the month)
4. מספר השנה בצורת נקבה: [כפולת עשר] ו[ ] | (the grammatically feminine number of the year in)
:"the form of "[tens] and [single digit]
**אחת, שתיים, שלש, ארבע, חמש, שש, שבע, שמונה, תשע, עשר, אחת עשרה, שתיים עשרה, שלש
עשרה, ארבע עשרה, חמש עשרה, שש עשרה, שבע עשרה, שמונה עשרה, תשע עשרה, עשרים,
עשרים ואחת, עשרים ושתיים, עשרים ושלש, עשרים וארבע, עשרים וחמש, עשרים ושש, עשרים
ושבע, עשרים ושמונה, עשרים ותשע, שלשים, שלשים ואחת... ארבעים, ארבעים ואחת... חמשים,
חמשים ואחת... ששים, ששים ואחת... שבעים... שבעים ושש, שבעים ושבע, שבעים ושמונה,
שבעים ותשעה, שמונים, שמונים ואחת, שמונים ושתיים, שמונים ושלש, שמונים וארבע, שמונים
וחמש, שמונים ושש, שמונים ושבע, שמונים ושמונה, שמונים ותשע, תשעים, תשעים ואחת,
תשעים ושתיים, תשעים ושלש, תשעים וארבע, תשעים וחמש, תשעים ושש, תשעים ושבע, תשעים
ושמונה, תשעים ותשע**
5. שם המקום | (the name of the location)
6. שם הפרטי של החתן | (the name of the groom)
7. שמות הפרטיים האישיים של הורותו החתן | (the names of the parenthood of the groom)
8. הפניה לנשיותה הכלה:
גיורתא, מתרכתא, ארמלתא, בתולתא, איתתא |
(a reference to the Jewish legal femininity of the bride)
9. שם הפרטי של הכלה | (the name of the bride)
10. שמות הפרטיים האישיים של הורותה הכלה | (the names of the parenthood of the bride)
11. לנשיות מכונה "בתולתא" | ("for a bride deemed betuleta, "maiden)
מוהר בתוליכי כסף זוזי מאתן דחזי ליכי מדאוריתא;
12. אם חי אביה | (if her father is living): **אבוה;**
13. אם בתולה היא או בימי נעוריו הוא | (if she is a maiden or he is of youthful age): **במאה;**
אחרת | (otherwise): **בחמשיין**

על: נוסח שויוני לכתובה מסרתית אשר בה כלולה "סעיף ליברמן"

14. אם בתולה היא או בימי נעוריו הוא | (if she is a maiden or he is of youthful age): **מאה**;
אחרת | (otherwise): **חשמין**
15. אם בתולה היא או בימי נעוריו הוא | (if she is a maiden or he is of youthful age): **מאתן**;
אחרת | (otherwise): **מאה**
16. הפניה לאישותו החתן | (a reference to the Jewish legal masculinity of the groom):
גיורא, מתרכא, גברא דמיתת איתתיה, ביומי דנערותיה, גברא
לאישות מכונה "ביומי דנערותיה" |
("for a groom deemed beyomey dena'aruteyh, "in the days of his youth)
מוהר נעוריד כסף זוזי מאתן דחזי לך כדאוריתא;
לאישות מכונה "גברא דמיתת איתתיה" |
17. ("for a groom deemed gavra demitat iteteyh, "a man whose wife had passed away)
כסף אחסנתך לבתר מותא מן קדם דנא זוזי מאה דחזי לך כדרבנן;
לאישות מכונה "מתרכא" | ("for a groom deemed metorkha, "divorcé")
כסף מתרכותיך זוזי מאה דחזי לך;
לאישות מכונה או "גיורא" או סתם "גברא"
("for a groom deemed giyyora, "convert," or gavra "a man)
כסף זוזי מאה דחזי לך.
18. אם חי אביו | (if his father is living): **אבוה**;
אם נפטר אביו | (if his father is deceased): **נשא**;
אפשרי בכל דין (אפילו אם לא מוכרת זהותו אביו) |
(possible to be used in all scenarios)
רבויה: (even when it is unknown whether his father is living or who his father is

על: נוסח שויוני לכתובה מסרתית אשר בה כלולה "סעיף ליברמן"

כתובה בה אשה קונה את בעלה:

ב (1) בשבת ב (2) לחדש (3) שנת חמשת אלפים ושבע מאות (4) לבריאת עולם למנין שאנו מונין כאן ב (5) איך הכלה (9) בת (10) אמרה לה להאי (16) (6) בר (7) הוי לי לבעל כדת משה וישראל ואנא אפלא ואוקיר ואיזון ואפרנס יתך לך כהלכות בנות ישראל דפלחן ומוקרן וזנן ומפרנסן לבעליהון בקושטא ויהיבנא לך (17) ומזונך וכסותיך וספוקיך ומיעל לותך כאורח כל ארעא וצבי מר (6) האי והוה לה לבעלא ודין נדוניא דהנעל לה מבי (18) בין בכסף בין בדהב בין בתכשיטין במאני דלבושא בשימושי דירה ובשימושי דערסא הכל קבלת עלה (9) כלה הדא (13) זקוקים כסף צרוף וצביאת (9) כלה הדא והוסיפה לו מן דילה עוד (14) זקוקים כסף צרוף אחרים כנגדן סך הכל (15) זקוקים כסף צרוף וכך אמרה (9) כלה הדא אחריות שטר כתובתא דא נדוניא דין ותוספתא דא קבלית עלי ועל ירתי בתראי להתפרע מן כל שפר ארג נכסין וקנינין דאית לי תחות כל שמיא דקנאי ודעתיד אנא למקנא נכסין דאית להון אחריות ודלית להון אחריות כלהון יהון אחראין וערבאין לפרוע מנהון שטר כתובתא דא נדוניא דין ותוספתא דא מאני ואפילו מן גלימא דעל כתפאי בחיי ובמותי מן יומא דנן ולעלם ואחריות וחומר שטר כתובתא דא נדוניא דין ותוספתא דא קבלת עלה (9) כלה הדא כחומר כל שטרי כתובות ותוספתות דנהגין בגוברין יהודאין העשוין כתקון חכמינו זכרונם לברכה וצביאו מרת (9) בת (10) כלה הדא ומר (6) בר (7) (16) האי למשבק דא לדין ודין לדא למנהג כל יומי חייהון באורחא דאורייתא כהלכות בנות ישראל וצביאו ברעות נפשיהון ואסכימו לקבלא על נפשיהון בית דינא דכנישתא דרבנן ודבית מדרשא דרבנן דארעא דקיימא או מאן דאתי מן חילה היך רשו יחידאה לאלפא יתהון למיזל באורחא דאורייתא ולמרחס ולאוקרא דא לדין ודין לדא כל יומי מיגד נישואיהון וקיבלו על נפשיהון כל חד מנהון לארשאה לחבריה לזמנא יתה לבי דינא דאיכר מן עילא אן יתרמא תגרא ביניהון בדיל דיכול למיחי כל חד דירעי מנהון בדיני דאורייתא כל יומי חייהון וארשיאו לבי דינא דאיכר למרמא פיצויין על כל חד מנהון אן לא יצבי למיזל קדמוהי בדינא או אן לא יצבי לצייתא לפסקא דדיניה דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי וקנינא מן (9) בת (10) כלה הדא למר (6) בר (7) האי ומן מר (6) בר (7) האי למרת (9) בת (10) כלה הדא על כל מה דכתוב ומפורט לעיל במנא דכשר למקנא ביה והכל שריר וקיים

נאום _____ עד
נאום _____ עד

כתובה בה איש קונה את אשתו:

ב (1) בשבת ב (2) לחדש (3) שנת חמשת אלפים ושבע מאות (4) לבריאת עולם למנין שאנו מונין כאן ב (5) איך החתן (6) בר (7) אמר לה להדא (8) (9) בת (10) הואי לי לאנתו כדת משה וישראל ואנא אפלא ואוקיר ואיזון ואפרנס יתיכי ליכי כהלכות גוברין יהודאין דפלחן ומוקרין וזנין ומפרנסין לנשיהון בקושטא ויהיבנא ליכי (11) ומזוניכי וכסותיכי וספוקיכי ומיעל לותיכי כאורח כל ארעא וצביאת מרת (9) דא והות ליה לאנתו ודין נדוניא דהנעלת ליה מבי (12) בין בכסף בין בדהב בין בתכשיטין במאני דלבושא בשימושי דירה ובשימושי דערסא הכל קבל עלי (7) חתן דנן (13) זקוקים כסף צרוף וצבי (7) חתן דנן והוסיף לה מן דיליה עוד (14) זקוקים כסף צרוף אחרים כנגדן סך הכל (15) זקוקים כסף צרוף וכך אמר (7) חתן דנן אחריות שטר כתובתא דא נדוניא דין ותוספתא דא קבלית עלי ועל ירתי בתראי להתפרע מן כל שפר ארג נכסין וקנינין דאית לי תחות כל שמיא דקנאי ודעתיד אנא למקנא נכסין דאית להון אחריות ודלית להון אחריות כלהון יהון אחראין וערבאין לפרוע מנהון שטר כתובתא דא נדוניא דין ותוספתא דא מאני ואפילו מן גלימא דעל כתפאי בחיי ובמותי מן יומא דנן ולעלם ואחריות וחומר שטר כתובתא דא נדוניא דין ותוספתא דא קבל עלי (6) חתן דנן כחומר כל שטרי כתובות ותוספתות דנהגין בבנות ישראל העשוין כתקון חכמינו זכרונם לברכה וצביאו מר (6) בר (7) חתן דנן ומרת (9) בת (10) דא למשבק דין לדא ודא לדין למנהג כל יומי חייהון באורחא דאורייתא כהלכות גוברין יהודאין וצביאו ברעות נפשיהון ואסכימו לקבלא על נפשיהון בית דינא דכנישתא דרבנן ודבית מדרשא דרבנן דארעא דקיימא או מאן דאתי מן חילה היך רשו יחידאה לאלפא יתהון למיזל באורחא דאורייתא ולמרחס ולאוקרא דין לדא ודא לדין כל יומי מיגד נישואיהון וקיבלו על נפשיהון כל חד מנהון לארשאה לחבריה לזמנא יתה לבי דינא דאיכר מן עילא אן יתרמא תגרא ביניהון בדיל דיכול למיחי כל חד דירעי מנהון בדיני דאורייתא כל יומי חייהון וארשיאו לבי דינא דאיכר למרמא פיצויין על כל חד מנהון אן לא יצבי למיזל קדמוהי בדינא או אן לא יצבי לצייתא לפסקא דדיניה דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי וקנינא מן (6) בר (7) חתן דנן למרת (9) בת (10) דא ומן מרת (9) בת (10) דא למר (6) בר (7) חתן דנן על כל מה דכתוב ומפורט לעיל במנא דכשר למקנא ביה והכל שריר וקיים

נאום _____ עד
נאום _____ עד